

Соколёнок

6/2020

ноябрь – декабрь

Лачын

ДАГЪЫСТАН РЕСПУБЛИКАЙН КЪОНИ ВУЗЕЕ СА ЙАИХХЪЕ КЪЕККАН УШАХАРШЫН ЖУРНАЛ

2021

2021-ЪЭСЫН

ед са сен, эгъес ээхье ки, йишди ымырыке адкынийн. Гын сенид йыхъбышди таарыхеенче из дена деш ааI вод. Сен шас гьам югун, гьамыд писин ишбы къалигы таамехье вод. Хъудура шы, мани писди ишбышылхъа хатI цыцIагы, манбы йикIел гыханыгы, гIал` югни ишбышылхъа сакIал гъаъас.

АIзизин йыхъбы! Умуд гъааъас ки, хъооIни тезе сенийн йыхъбышыс югун-югун хабарбы ал`лес. Хъулед сенна вод йыхъбы джуравъу, сабы сувайни гыни акъвайк`, сабы шени акъвайк`авху воб. Закалатеехъа, Къахеехъа вуIхъаIсди мее, шы гъеххан аазыр километр йаIххъыIн къал`тIайгье. Сувабышеенче йаIхъ цыцIавъийни гъаIкI`ее хабарбы ихъеейыд, мана иш сен-сениле цыцIоохъена, манчын ахыр йишди мее хыл`гъидийхъарни аIрзуманылхъа сакIы вод. ГъаIшде мана иш Азербайджаныл`ни даIвъийн сикIыл`баб дагъам хъавъу воб. АIрзу гъаъас ки, даIвъий экIба таамувхъеджын. ДаIвъээхъа абкIынийн джаванаар сагъ-саламатба джони хайбышеехъа хъпвааледжын.

Сенбы оIтмишхъа ааIнбы, анджах йишди миллетни кисматеехъа мед садджу проблембы дехъа. ГъаIшде энке хаIбна проблем мизейна ва языйна вобна. Гъайынчыле гъала хъ`ебцIал сенна гыхъа йишди мизейни таалейни гъаIкI`ее шавукIле джад са джуваб эгъес аIхаI дешдий. Язы дешда са миз хъивкIуылхъа абкIыний гыргынкъукIле ацIахъеейыд, гъала умуд вобнаний ки, йишда мизиб са вахтал` ишыгъеехъа хъигъевчIесда. 1990-гъэсди сен Дагъыстан АССР-ни Назирааршыни Шурайни къарарыка сана цIахурааршыни, агулааршыни ва рутулааршыни мизяаршыс языйна форма майданахъа хъыгъабчес имкан гибхы. Проф.

Г.Х.Ибрагъимовее гъамани сен, Кирилни гъаIрфбышка сана, йыхъбышын аIлифба одкIун. Мани аIлифбаан йишда миз` майданахъа хъыгъабчы, йишди мизел`окIанас, хъаIдхъаIс шас имкан гъуву. Шы шадба воб ки, гъаIшде шахъа йыхъ-сумыл`ын кIазет вод, йыхъ сумыл` радио-теле верилишбы вод. 2009-гъэсди сен йыхъ-сумыл` «Лачын» донан ушахааршыс журнал хъигъечIу. Гыргын ман карбы йыхъбышди тарыхеехъа къизилени гъаIрфбышка сана одкIун вод. Анджах ман гыранын аабидабы шы къорамыш гъаъанбыне? ШаIле манчына къадир ваацIанане? АлябтIас шы едни мизел одкIунийна форма. Шы Дагъыстанее гыргын маIтбуат, китаббы Кирилни гъаIрфбышка сана ойкIан. Азербайджанееме дарсан ва манса китаббы латынни графикIайка сана къекка. Йишди ушахааршыссе, гъам чIакIынбышыссе шен китаббы хъаIдхъаIс даIхъаI, Азербайджаныл` ешемишоохъени йыхъбышыссеме гыняа чапыке къайкIйн китаббы хъаIдхъаIс аIхаI деш. Мана хаIбна проблема вобна. Анджах манчыни гъаIкI`ее джурбаджур группабышее гыIдджаIтыле гъайре аIрее са кар дешын. ГыIдджаIтбышка сана нена джаб проблема гъаIлл воохъена деш. Мана масале гъоIкууматни севиййел гъаIлл гъааъас вуккан. Манчыхъа гораб, миллетин чIакIынбы оIгеехъа гъаIас вуккан ва лезимни джигеехъа шалхъа хъабына гына балая гъивхъарааъас вуккан. Хъийгъа дегье геджда ихъес. ХъооIни насылбыше шас ман багъыш гъаъас деш.

Сасса масалебыд водунбы ки, манбы йишди аIреейыд гъаIлл гъаъас ихъесынбы. Анджах шассе гъаIлл гъаъас аIхаIсын масалебыд шы гъаIлл гъаъа деш. Хъийгъаб шы миз гъивааджийке,

СЕН МУБАРАКДА ИЖЕН!

язы гываджийке гІал гяцІы юшан гъаа-
џа. Ишишилхџа хџабыйнкџаІ, гыргына
гџехвана. ШацІа зы Рутул районеедын,
эгџес эџхе ки, гыргын йыхџбышын
хиваар ыгџийкырийнбы, анджах бы-
кырни районее кџал`ле абуунад ыхџа
деш. Ман йишди миллетни мее халдын
пІазор вод, чунки Дагџыстанын гыр-
гын ушахааршыс журналбы кџеккан
редакциябы са идаарее вод. Манчыхџа
горад, гыргыни миллетбышыкІле абуу-
набышын натииджебы ацІахџенбы. Ал-
лагџее спонсарааршын джан сагџда гџа-
џан. Манбышди саайее гџаІшдийлхџа
мее ушахааршын журнал ешемишехе
вод. Мысийлхџа меена шы джаб йишди
папах чІийес уІвхаІс? Шы йыхџбышди
балабышди мее уфтанын журнал кџек-
ка. Журналын хџигџечІуй гџала ишин
сура эџхе. Журнал гываджес ыккан.
Гееб халбни заІгџмаІтыка сана майда-
нахџа хџигџечІуйни журналыс кумаг
гџаџий гџар миллет, халкџ ыкканни
йыхџийн бордж вод. Балабы шад гџавџ-
ий энке халдын сувааб ыхџайле гџай-
ре, балабышыс ед`ни мизел` окІанас,
хџаІдхџаІс гибхџына имкан гываа-
джий дегџе аІсил` йыхџийваала, ватан-

парварийваала воб. Умуд гџааџана ки,
шу гџайни сен абунайни ишее шас ку-
маг гџаџасын.

АІзизин балабы! Шы тезе сенее шоке
хаІтда шеирбы, хабарбы, гџыІкаебы,
цІыцІаџийн шикыл`бы гозет` гџаџа вод.
Шос мани ишее угџурбы аІрзу гџаџа.
Шы журнални редакциейни коллек-
тивни доюле, шас абунайс кумаг гџаџий-
ни спонсарааршыс, джони шеирбышка,
хабарбышка сана йишын балабы шад
гџавџийни шаир ва язычеершыс йишди
миннатдарийваала агџмыш гџааџа, тезе
сенее джанана сагџваала, йикІена шад-
ваала аІрзу гџааџа.

АІЗИЗИН ЙЫХџБЫ!

«Лачын» журнални редакциейни
коллективни доюле ва шахсан йизди
доюле шу Тезени, 2021-џэсди сеника сана
таІбрик гџааџа!

Шос джанана сагџваала, хошбахтий-
ваала, саакитийваала аІрзу гџааџа! Гџасре
вушун халІбы гџамбаше лагарада, суфра-
бы болда, йикІбы шадда ихџеджын.

«Лачын» журнална редактор –
В.Гџамзаев

ИЛГЪЕЧІУЙН ЦІЕДЫН СЕН

ЙаІххыІл` гыаан сен, гыу писда хыады шас,
Гыу халтда гыуво вод дерд, хаджалат шас.
Миз итоотан манбы мед йикГел хыаас,
КІаарын лека аччы гыу тарихеехыа.

Таарыхыс ахуда кІаарын хал ваке,
Ришхан гыаа илякканкыеве яныке,
ГыабтІас мее кГел гыидийхан гын дердбы шаке,
Лайыкы дехые аччес гыу таарыхеехыа.

Йыгы-йыгыле гыабтІий, гыабтІий халд хыыхыа,
Сих, талан оІлкайил` санаылт ыхыа,
ГичІын халкыс халмде иттюн някІ дехыа,
Лайыкы дехые аччес гыу таарыхеехыа.

Йыгы-йыгыле гыран кар хыехые масса,
Пылнанкыеве гыааа воб хусуси кІасса,
Дегыдаб ехсул вухыа авхуна гыыІсса,
Лайыкы дехые аччес гыу таарыхеехыа.

Марказын чІакІынбы джони гыайе воб,
Йыгыыс иджлас гыаа, югни кефее воб,
Кул`ле йишди кыайгыеве аахва джо деш воб,
Лайыкы дехые аччес гыу таарыхеехыа.

Марказын чІакІынбы вухые уянмыш,
Гыаас аІхе оІлкайн халкы доланмыш,
Вахтал` хыеле джосхыа гыаыин кыазанмыш,
Разийда ахведжын шоле Ціедын сен.

Йыхыбы, Ціедын сен шос мубаркдахыен,
ИлгыечІуйнчик` кул`ле акарда дехыен,
Дерд, хаджалат дена, геед шадда ихыен,
Таарыхыс лайыкыда, ичІуйн Ціедын сен.

ЙикГеедын мурадбы шы быкыр гыаас,
Мугыуббы, гыуІрмайтбы аІрайл халд хыаас,
Ціедни сенее халтда кыазындыжбы гыаас,
Иляагыйке кыІсмаат ихыен , Ціедын сен.

Гъарун Ибрагъимов

ЦЕДЫН СЕН

Цедын сен хъооІ, цедын сен хъооІ.
Хошдахъен шос, эКІын йыхъбы!
Цедын сен хъооІ, цедын сен хъІ,
Щаддахъен шос, дирин йыхъбы!

АІкГелнана дих ихъена,
Гъирятнана йиш ихъена,
Умуд гъоолена нева ихъена
Цедни сенайл, дирин йыхъбы!

ШокІле наІгъаІкыын къидеджен,
Хаахъа гъарамын идечІен,
ЙикГеехъа къапІын кІидечІен,
Цедни сенайл, батІрайн йыхъбы!

Хааъаб ед`на миз вухъена ,
Къисматнана сос ихъена,
РыцІкънана мигъман ихъена
Цедни сенайл, джигар йыхъбы!

Дилегбы быкыр ихъенбы,
Хайырыкан ишбы хъихъенбы,
Дердбы шохъад дехъенбы
Цедни сенайл, дарман йыхъбы!

Цедын сен хъооІ, цедын сен хъооІ.
Хошдахъен шос, йизын йыхъбы!
Цедын сен хъооІ, цедын сен хъооІ,
Щаддахъен шос, джанан йыхъбы!

Табрик гъаза!

Увайсов Сугури Давдийни дихын 85-гъэсын сен быкырхъа

Увайсов Сугури Давдийна дих – шаир, прозаик, драматург ворна. Мана 1935-гъэсди сен декабри 29-чил ДАССР-ни Кулинский районни Вачи хивее ед`ике ыхъа. 1953-гъэсди сен Каяли хивее йык`некин мактаб таам гъабы. 1960-гъэсди сен ДДУ-на тарих-филология факул`тет таам гъавъу. Магъагчкъала, Каспийск шагъарбышее ва Главсулак посёлкее завуч, директор, магъаглим ишлемишхъа. Лакбышди мизейл`къеккани «Соколенок» журнална церрийна редактор Сугури Увайсов ыхъа.

Сугури Увайсов манчыле гъайре геедни пешебышыл ишлемишхъа. Мана лакбышди мизейл`къеккани «Новолуние» журнална редактор, ДР-ни язычершини Иттифакъна секретар, лакбышди язычершини секцийейна хаИрна ишлемишхъа.

Сугури Увайсов 1982-гъэсди сениле СССР-ни язычершини ва журналистяршыни Иттифакъна уИзву вор.

Сугури Увайсовее гъам ушахааршыс, гъамыд чIакIыни хъагIагххъагнбышыс хиледже китаббы одкIун вод. Манк`ун цIетдийн, лакбышди мизелын «Катыл`ын бытагъ» донан китаб 1960-гъэсди сен чапыке хъигъечIу. Манк`ун, гъагшдийлхъа мее, 20 гъеххан китаб чапыке хъигъечIу вод.

Шы йишда коллега 85-гъэсди сени юбилейика сана йикI`еенче табрик гъаъана, манк`ус магъкамна джанана сагъваала, идхъынийбышее уг`урбы аIрзу гъаъа.

«Лачын» журналын коллектив.

Сугури Увайсов

КУМАГЧИЙ

Зас ыккийкын хав саъас,
Ман кар танышда вод зас.
Ед`ир дешда зас делес,
Шаваа мыгIслагъагт гъевлес.
Биссийкед кумаг дешын,
Кар одхъан садджу йишын.
Хъинека гяцIыгы пIол,

Хъырысека хъабхъына гол`.
Хъянме йык`къагIлхъа сийкIал,
Ед`хъарее, воб къалмакъал.
Хъыл`алябтIы хылехъа,
Хъян саъа гиргъыл чика.
Хъабы къоншийна гъарай:
– Хъинен даха гъаъы зай!

Йизда биссийиб хъабкыин,
Са кунджее гивъур, абкын.
Гъуджоона бес зы гъаъас?
Да!ха! джигее гюъарас.
Хьинеле гъамхъес ыккан!
Чини вахтал`ед` гьирхьыл`,
Ишеехъа адчы к`ел`-хыл.

Хьыл`ыка сана хъян саъы,
Саъы ведреехъа кляъы.
– Гъу кумагчий дехъайнхый зас,
Дешдий п`ол гьиц!айг!арас .–
Сайкы ед`ее увгъу ман, –
Гъа!шеде дегье п`ол к`екеъван!

– Йизди едис пыл ыккан деш, –
Талибее эйгьен.
– Няъасна деккан? – Аббее
хъидгын гъаъан.
– Ац!а деш, – Талибее мыгабы
цъщ!аъа, – манк`вее ман, ают-
хьу мее, гъаманке джад харджа-
ъан.

– Гъу вушуна ихъес ыккан?
– Аббее Талибыке хъидгын
гъаъан.
– Дек`, – Талибее джаваб хъе-
лен.
– Няъа?
– Чунки дек` гуджука вор, едее
мана гета деш.

– Ац!анне вак!ле, Аббий,
шынкъаа! айхвий ляляни хо-
шеехъа хъады, – Талибее эйгьен.
– Вак!ле ненчена ац!а? – Аббее
хъидгын гъаъан.
– Манк`вее увгыйн: «Гъинчиле
гъалад писда ээхъенхъе».

Дек`кени ч!ерч!ивеени шикыл`ы-
хъа гъырсыка иляккы, Талибее
эйгьен: «Гъайняхъа иляккы, гъу
ч!ерч!ивеенче хъиг`меч!е!».

*Шеъир ва юмор урусни мизейле йых`сумылхъа сак!ал гъаъына –
Валегъ Гъамзаев.*

ЙИЗДА АІРЗУ

Сувани кутІнеџаб авхъу воб маІкан,
Джанеџаб илвийкІар ваІш аІрзу, фыкыр.
Са писди ыкІарын йизын йикІГ гьойчІан,
Мысана аІрзубы бес ихъес быкыр?

Гъу дена аІджыІзра, хъеера, ай ед`и,
Нимеена лезимра гъу йизди кІане.
Нимее чакІы хъеєбхъеє, адамеер вухъеє,
Ед`илхъа онаџа, дареехъа гьабкІеє.

ХаІбна баляа вобна – аІдаалат дехъай,
Илџозре, инсанаар, дюн`їе маџа зай,
Ворнана сеселхъа са хъевлесда гъай,
Са айре, йикІГеєна дерд сибык хъеєџэ.

ЦІа хъидхъу гџдхъан вод быкырын джагъан,
Эбака гъалакхъа хъулерса джаван.
ЧаІв дегъе, къалечче къылынджий къалхан,
Инсан, давъийбышке гъу хыл` цІыцІеєџэ.

Дюн`їел` лезимбава ибхъын гъар гъаІйван,
Гъасре табийџатыс ихъес зы гъаІйран.
Коксеєнче эб гааІна са бала джейран,
Моохъеджын джан гъеле авчийни хыле.

ГъаІше хайбы нурее, гъамбаше аяз,
Йишди хайбышеџаб хаІмде гџбхъан ваз,
Гъини уфтан девурыс гъымаџа шу наз,
Шу джад гџхъан маџа вушун тІетІГ-тІеле.

Йишди хайбышейџаб моохъеджын лачын,
Селлимба вухъеджын хааІџаІб гогарчын.
Аххъеджын гІалеџад джагваран байдах,
Къанатбышыл` ооџад тІетІГбы ихъеджын.

Вухъеджын коксийл` оо банавушна тІуч,
Ушахни коксийл` оо моохъеджын джыда.
Йизди каламыка гивхъуна куда,
Даава-даІвъийбышыс вухъеджын нукътІа.

ЦЕДЫН СЕН ШОС МУБААРАКДА ИХЬЕН

Гьар сурал`ни гьавабышка,
Югни-югни ацІаал`бышка,
ЙикГ аххыйни къавджуйбышка,
Цедын сен шос мубааракда ихьен!

Гьу хьадыва, шы шад воохье,
Юххыйс фыкырбы ээхье,
Ылим, хьаІдхый гьихъа хьехье,
Цедын сен шос мубааракда ихьен!

Шахта-баба вака сана,
Дурай гьааъа джука сана,
Шадехье вор шака сана,
Цедын сен шос мубааракда ихьен!

КьоІйре дост санар оІххъаІ,
ЙикГ бы шадда шосхъа вуххъаІ,
Шы къавджий йикГ ес югда,
Цедын сен шос мубааракда ихьен!

Кьурбан-байрам югун джадод,
Дост-достука шадваала воб,
Аллагьее гьаагвана йаІхъ воб,
Цедын сен шос мубааракда ихьен!

Табрик гъаа!

Хизри Ильясовун 60 сенийн юбилей

Ильясов Хизри Ильясна дих шааир, прозаик ворна. Мана 1960-гъэсди сен Лакни районни Палисма хивее едике ыхъа. Манкъвее 1982-гъэсди сен МоскIвеедын, М.Горкийни доул`ын аДаIбийятын институт таам гъаы.

Хизри Ильясов «Соколёнок» журнална редактор, Дагъыстанни китаббы къеккани идаарее редактор, «Таарих» акционер джаIмийIатна директор, «Серир» банк идаара гъаана ишлемишхъа.

Мана филоложий ылымбышда наамизед ворна. 1998-гъэсди сениле Урусатни ЯИ-на уIзвур.

1998-гъэсди сен Хизри Ильясовын «ТекнашитI» донан цIетдийн китаб хъигъечIу. Манчыле хъийгъа, шааир ва прозаикни хиледже китаббышыкIле ишгъен акъва къаджы: «Сесбыш-

да дера» (1992), «Кази-Кумыхын ханаар» (1997), «Лакиехъа савкIий» (1997), «Лакиейни джыгъырбышке алла» (1998).

2001-гъэсди сен урусни мизел «ХъаIвааIкъаIнаагъани Кавказын аIфсаанабы» донана трилогия ва «ДжаIмшидна джам» асарбы чапыке хъигъеечIу вод.

«Лачын» журнални коллективын Хизри Ильясов юбилейика сана йикIеенчетаIбрик гъаана, манкъбус джанана сагъваала, авхъуйни аДаIбийятни йаIххъа угъурбы аIрзу гъаа.

Инсан тIабал гъаа

Сократ йыгънийыгъын фанарыка ыIгъийкар ыхъа. Манкъуке хъидгIын гъаан:

– ВакIле, гъуджоона, вергъени ишгъее джаIмаIгъаIт къедже чишде?

Манкъвее джаваб хъелен:

– Лап югда къеджен.

– Бесманке гъуджоонагъутIабалагъа?

– Зы инсан тIабалагъа. Вергъени ишгъее, хыле фанарыкар мана тIабал гъа-тый геед дагъамдауд.

Чар ва философ

Гыргын дюн`йе аххъы, Македониейн-чена Искандар Юнаныстанхъа сийкIал. Манкъбус хабар гъоолена ки, джунни оIлкее са бунт гъаана вор ки, мана шавус джар эгмишхъес ыккан деш.

– Зы манкъбусхъа ыккел! – паччагъее амыр гъооле.

Мана философ ешмишехъени, дерягъни кырагъыл`ни са хаIбни бочIкIайсхъа ыккелкана.

Мани, джурайни джар хаа са дервиш къаджы, паччагъее, делес хъыхъа, эйгъен:

– Йыгъын ду гъуджоона, ай дервиш?

– Диоген, – манкъвее ыккан-деккан джаваб хъелен ва мана, паччагъыле йыкъ сакIал гъаъы, шениса муглел къилехъана, манчыка манкъвее эгъес ыккийкын ки, гаф къабтIына ва манкъус къалихъас ыккан.

– Бес вас ацIахъес ыккан чишде, зы вушу ыхъай? – дюн`йейни гъоIкмдарее хъидгIын гъаъан.

– Йизди мее фаркъ дешын, – геед мыкIада философее джаваб хъелен.

Джони паччагъылхъана гына гыIрмаIтдешийваала къавджу, къаравулеершыс манкъус дарс гъелес ыккийкан, анджах паччагъее амырыка сана манбы явашааъанбы.

– Джигайле джаб сугъмооца!

– Гъу гъаIшде залхъа кIыра гъеле, – арыIни ахтыни мигъманее манкъукIле эйгъен, – зы гъайни дюн`йейна хаIрна ворна, гъуджоойи ыккан, заке хаагъиш гъеъэ.

Манчыс Диогенее джаваб хъелен:

– Захъа садджу са аIрзу воб ки, гъу эIра гъайнче гъуураджын, ва вас аIзийят дешхъее, балкан йизди оIгийле къавше. Манче залхъа гехъан верыгъен ишыгъ аххъаххъа.

– Манкен Македонийнчени Искандарее эйгъен:

– Агар зы дюн`йейна паччагъ дехъайнхый, зас Диоген ыхъайний ыккийканас.

Абдурагым Дадашев

ЦЕДЫН СЕН

Цедын сен хъооI, цедын!
Гозет гъаъан ул` хъивхъу.
Югун байрам ман водун,
Ёлка йыIкьнеехъа гивхъу.

Гиваханасынбы чилхъа
Оюнджахбы джурбаджур.
Сабы шы ёкъ суралхъа
Шадын гъаъас вургъа-вур.

Югда маIънийбышын сес,
Джига кIыл`ба чисда.
Йызына ичий йихъес,
Сайыр Мыккына къаIсда.

Джони аххъы хылеке
Шы гъаъасын хоровод.
ДаIханI джад дешын шаке,
Хъады шалхъа «Новый год».

КЛААРНА СУВА

Югун таГърыф эГъес авааклу воб гъу,
Илѳозре маГъкамба, эй Кларна сува!
Хайырыка аЛгъааI вод гъарын йыГъыИн,
Йизди халкыни мее, эй Кларна сува!

КъыИдимна ямаджбы йизын вод гяцIы,
Къом гъамбаше кларда, кулякын гъецIа.
Нени вахталеме, шавукIлена ацIа,
ХаIдын таарых вахъа, эй Кларна сува.

Юхъбан хъады, ачмышехъе тIетI-тIеле,
ИшкIеершин сана-санчис сес хъеле.
Этякыл` маралар, къомаъад сѳелен
Гъамбаз тIабал гъаъа, эй Кларна сува.

Болда, гушатта вод вал` угъоъад къыIл`,
Ийкар гъавасыка инсанын къел`-хыл`.
Тохааъа воб вассе гъам вухъун, гъам ул`,
Хъурайка, хъыйика, эй Кларна сува.

Цувыл` хъады, бадалехъен йыГъын ранг,
КIейдхъу угъахъа думан, чий, чисанг,
Савъу воб хъыйина, хъачена хирсаг,
Эй йишда къызлена, эй Кларна сува!

Камил Шамхалов

МАГАРЫШ

(Огийл`ын 5-гъэсди нумрее)

Зунзул сувани къомахъа гьирхы-лийнкъаI, гъаIкIебаб хааI ваз хъигъевчIу. Манчин чIиени акъвалхъа ишыгъ гъвгъу. Вузани ишгъен Зунзулни йикIисыб рагъаIтийвалла гъуво. Манчини аллар Зунзул хаIмдийни гичIвалике фыкырамишдейхъа, аIмалейни хъигъна алгъааI йихъа.

СикIыл`нивахтале манбыйаIххъыни энки дарни джигеехъа гъибхъыр. Са сураке асманбы ыхъа, шениса суракед къуляр. Вузани ишгъен гъини даркаш-ни джигайс ачухыйвалла гъооли деший.

Манбы динджиба алгъааI вухъа: гъийб аIмале, хъигънар Зунзул. Гъихъийалла саакитийвалла вухъа. Нишинджад сес` хъигъааI деший. Табият итIумни никIееъаб вухъанчикий акар. Хивеехъанаб манмеегана йаIхъ авху дешдий. Манче вахтале-вахталхъа ку-чукаршин мырарий къийхъи.

Саянгада, гъееодахвани балканар-шик` акарани сесен, хаIмдийна саки-тийвалла пызмышавъу. Гагъ йикъаIл`ни сурале, гъагъыд гъийгъанче сес` гуджле-мишехъи къайхын.

– Ман гъиджо карнийхан? – Зунзул джек аIслыра дена хъаIркынна. – Гъид-жо йилхынийхан? – хъаIрхынийке мана явашийхъана. – АIмалей нарагъа-тувхъа. Нишилене мана хъаваIйкъан?

ГъаIкIебаб аIмалейхъаб гъаIл де-ший. Манчин хылийн кIырыбы, ан-тенна хъинне, гъалед ахты хъийхъа ва улеббы хъаIбкъынийке нагъбышиква гяцIыйий. АIмале кIорчбы ыхъIйха авху. Къырагъыле магъаIдий къе-джики, къорхуйке манчис няхъамы къоокIаласый вуккан.

Манчилхъассе къырагъыле хъооIн сес` явашъайн ва вукканна хъинне-на саакитийвалла гибхъы. Манчихъа ил`дяккы, аIмале джигале игъвийкар деший.

– Гъиджон гъу аIибкъынна хъин-не авху? Игъивкре, аIкIел`дешда къа-фа, – гъыIрсыква Зунзуле аIмалейни йыкъаIлни кыцIабышис тубаIйка ыхъI. Амма аIмале игъвийкар деший.

– Манчик` гъиджоонийхъан ыхъа, нишиленийхъан хъаваIйкъан? – Зунзул йыIкъалхъа илеекы. ХъаIркынийке гъинкъынид джанеехъа мыкIан хъян айдхъу. Манбышди йыкъаIл йаIхъ ав-хъу джанаварарий илэдзур.

АIджал хъабынкъаI, аIмале няхъа-не вухъес? Хивее мана энки игитна вухъа, аIсасгъаргъудалийничекIайбышиквани чолээ. Бес гъиняаъаб джанавараршини арайл` игитийвалла къаттийбхынна. МыцIа манчис заIгъыфее нишин кумаг-не гъаъас? Нишинджад деш. ГъаIшде джо тикабышилхъа хъытIаахас, фык-реенче аIмалейн эйгъи. «Гъиджоохъед гъаъас ыккан. Гъини йизди далбышик` автIулни хоIйиквани машукIын зас гъа-ракатаъас мешат гъаъа водун».

ХъаIркынийке Зунзулни къел`бы-шеехъа зезе авукку. МаIнкъее улеббы саччы, калле хъоссуныйни къарацабы-шилхъа гиххъы, аIджал гозетяъа йи-хъа».

«ЁхраIканылхъа зы няхъасне кIыры гидяххъы? – Зунзуле фыкыравъу. – МыцIа манкъве гъиняаъад джанаварар водва агъмышайн. АIкIел` дешдавор зы, йиздиджар оIлымни гыхъа телесе-мишеехъи вор йихъа. Хъебыдле кул`фат

етимар гъавъу гъабсырийн гыргын йи-
зын тахсир водун», – мана язухра гееше
гиргъыл.

«ГъаIше гьиджооне гъаъас?
НагъаIдне джан къаттихъанаъас?...
МыцIа къулеехъа къуворкIулее, гьид-
жонхан ихъес? ... Агар заке къелилхъа
хъийхъес йихъанахъий! Саджу зы гъа-
ракат гъеъэ, йыкъаIл' иледзурни джа-
наварарше шалхъа чалмышивхъа зы
аIмалеле гъихъа хъеедас», – гъалер гуд-
жнаква Зунзул гееши.

– Ай Аллагъ, нени бынагъбышихъа
горане зас джазаа гъооле? МаIгъдын
оIлым гъувойни мее йизда йыгъни
гъийбна бынагъ нагъаIбнаджабний?
Бирданхъесе манкъыIни фыкреехъа
гъавъуна бынагъ хъабы: «Джегил'ни
вахтал', къоншийни багъеенче къабах
хъооIкуй зас кIеледун. Мана геиб уфтан-
на къабахий. Манчилхъа йизын тIамагъ
хъады. Бес ман бынагъыс гъыIсабгъаъас
эйхъее? МыцIа Аллагъыке мана бынагъ
багъышааъас ваахаI дишде?».

СикIыл'да диндж аляатIу, Зунзул-
ни фыкреехъа гъийхвас хъады. Амма

кутюк хьиннени къелбышыка няхъа-
не гъийхвас? Хъаркъынийке маIнкъее
манбы гъыIссаъа ыхъа деш. МаIнкъее
явашда калле йыкъаIлхъа сакIалау.
МаIнкъын улеббы къекIвани джанавар-
раршини улеббышиква хъизаххы.

Агар оIгийл' джанаварар гъийгъан-
че ва йыкъаIле иледзурхъей, гъаIше

манбы кьoни суракед манбышисхъа дe-лес хъихъа. Гъийб чIакIни хъайиквана хаIбна джанавар илeбзур вухъа. Мана манбышда аIсасынчикий акар. Джанаварарше къырагъыле кумаг гозетягъана хъинненна мырий гъаагъа. Мункум вобна, аIмалейкIле гъин гъуIджумылхъан лышан хъинне ацIахъа. Манчин ахтыйни сесеква аIмалершина гъарай къавукку, йыIкбал' хоIйиквани машукIыка къулеехъа къобкIул. Манчина аваIрай хилидже гагъна цыцIавхъа.

Джанаварарше, мункум вобна, аIмалейке ман гъаракат гозетягъа дешдий. Манбы сана санчик' хъигъна къулеехъа къодкIул, нягас увгъее тезе аIмалейни чуруныке дадагъас ообIаха дешдий...

ЗунзулыкIле йидж суIпыс хаахъа нагъаIр гъирхъыл' йихъай ацIа ыхъа деш. ХъаIркыный маIнкъыни джаненче хилидже вахтна хъигъааI дешдий. Мана джелхъа хъарыйнкъаI, дергъалдан ГъаIджий дидееванкъаI йаIхъ авхъу. МаIгълее ГъаIджий къаджымее, Зунзул къаIсинкъуни гъийр гешее гиргъыл.

– Зунзул, гъиджооне вак' ыхъа? Гъашуне йигъни хатрек' хъетIу? Кул'фатбы саламатбане? – ГъаIджий шаккалхъа гирхъу.

– Балая, къонши, балая! – Зунзул гъалер ахтыйра геши къайхын.

– НагъаIбна балаяне? Шавулхъане балая абы? – ГъаIджий гъалер хаджалатеехъа айирхъу.

Амма Зунзулын гешен сес' явашехъи дешдий.

– Гъу гъиджойий ыхъа йишонагъасынне, дешхъее геешеджарне йихъес? Илееке, явашийхъе. МыцIа гъу кIыл'на ичийне... саакитийхъе ва вукIлелхъа хъадынчини гъаIкIее йишонегъэ. АхаIн кумаг гъагъасын!

– AIзизна къонши, гъу зас деш, зы вас кумагагъас ыккан.

Са машукI хоIйниме йигъна аIмале гивкIу. Зы тахсиркарорна, манчини аллар геешесда. Ыкканхъее пыл гъелес, ыкканхъее кьoни сенеена вучIе гъелес. Зас бордже ээхвас йиккан деш, – миннат гъаагъани улеббышиква Зунзул ГъаIджий дидейлхъа илеекы.

МаIнкъее каллейлхъа хъабына аIгъвалат йишонавъу. ГъаIджий дидей акъвале бадал дехъараджар.

– Гъелбетте, аIмале хъивийккынна. Чис маIгъдын оIлым авайкы. Увгъойбышка, мана игитеб вухъа. Джанавараршис сагъын джан хъуво деш. Дюнйейни акъвал'ни шуъурнани гъарни карбышике маIгъдын оIлым къабылягъас ахаIсдеш. Къонши, гъу хаджалт гъимагъа. Ваке зас не пыл, не вучIе вуккан деш. Гъале васыд зы къоншибышди лаIгънатыке йизда хизан къаттивхъанавъуйке магарыш гъагъас ыккан. Йизди аIмалейс хаIбба вахтына тIабалагъан кар авайкын, – ГъаIджий дидее ахъаIна гъагъы. Гъу йисе, йизда къоншу, дора захъар хъигъна искIалатеехъа. Ушахаар хоI дена гъаваасарас вухъес деш. Вукканхъее кьoбIле машукI хоIйна хаахъа алебтIе...Гъин йизын магарыш ихъеджен.

Ахыр

ДУРНАБЫ

АлгьааІ вод алеедхы, гьаъа гьарайбы,
Илекка дешуд вушун дестебы.
Са джаб идявху шу, хъигъеечІу ааІ вод,
Сана-санчихъад хъигьна гьекІва дестебы.

МыкІа хъыхъаване алеедхы ааІ вод,
Ватаныб къалебчы къурбатбышылхъа?
Гьавабы мыкІада, гьиняа йыз гьгъа,
Дурнабы алгьааІ меега къурбатбышылхъа.

Геед имахва шу мааъад, зарада хъале,
Юхъан хъыхъа меега, аквеехъа сале.
ХъооІ меега йыкъаІлхъа, кьыІдим илгъечІу,
Миджагын, миджагын хабарбы ал`ле.

ЙЫЗ

Йыз гьгъа лепа-лепана,
Къулени оІгийл` илийкІар.
Ярпагъбы деш, юв цІелена,
Йызбы бытагъылхъа гийъар.

Миджагваала гьар вахтахъа,
Табийъат чис сикІы хъаъа.
Йызбыше ёргъан абачче,
Гьар сура джагвара хъаъа.

Йыз гьгъа, гьаарын са джурайл`,
ХаІне цыцІааъа рассамее.
Ушахаар илёозар дахал`,
Хыলেখъа аххъахъа гааІ мее.

НаІхуІбна гьу къуввана воб,
Иляккына гьаІйран гьаъа.
Вахъа геоб миджагваала воб,
Ушахаарыб гьаІйран гьааъа.

Низамий ГаИнджаИвий

КьоИни ыьИдджалт ыавани философна дастан

Са хааѳаб кьоИре ааИлим, аIрее дехѳа муIгьуIббаIt,
Хавни гьакIее гьыIрсыка хаIm-йыгъ гьаѳаний гьыИдджаIt.
Геед гьодгьур хъоодий, деший къедже чин ахыр яраб,
Нимее гьыИдджаItбы гьеѳээ, са чишде хъодкийн джуваб?
Хъодкийн джуваб са ээхье, гьаIккьыIб кьоInа хъидѳохье,
Гарданыл` ооѳаб, эгье, хьулебна вукIул` воохье?
КьоIлле кьылындж гьиваджен ээхьейее кьагда дюн`йел,
КьоИре Джамшид кьаджына маджлис шавусна йикIел?
Геаб цыцIеебхѳа ааИлимаар гьаIкIенчыс хъеебхъес делес;
Лайыкьна авайкы, хав ахыр манкъусхѳа хъелес.
КьоInкъус сана йикIеенче авхъас вуккийкын кьала,
Шавус джаб вуккан деший хааѳаб даркашийваала.
Аллагъни хаImде чил оо гьарайбышка гьавѳу дав,
Эгьес инсанаар хъобтIул, масса гьеле оIртаIх хав.
Ахыр бизаареебхѳа джо хаIm-йыгъ гьаѳийле гьыИдджаIt,
Сана-санкъус заIгьаIрнан гьелес ыккийкын шарбат.
АцIахъес ыккийкын джос; ыIлмыс вушуйи устар,
Шавуни шарбатееѳаб вухъес гуджнана заIгьаIр.
КьоIлле аIждагьа кал`ле гьайкьвар гидгьыл са ишыс,
Эгьес кьоInи джанан рыIгъ атIидкьын са джандакыс.
Церрийни аалимее джус гьавѳу маIбхуInа авгьу,
Къайелхѳа кIявѳээ мана, чике гѳбхьун йыIхъ авху.
Душманыс делес хъыхѳа, гьуву джус авгьу-аджы,
Увгьу: «Шакар, шарбат вод, илѳгье, йикI шадхъеджы».
Гьамбазее джуваб дена уIвхуI заIгьаIрна каса,
Увгьу: «Йыгъни авгъвеенче шарбатын дадуд хъооI са».
АцIанний ки, заIгьаIрын джун джан гьидяѳа хараб,
Чунки вуджее нуш-гия илѳбгъуний цIепба джаб.¹
Первана хьинне гѳрхьун, мед кьанатбы аляды,
Шамын хьинне нур гьеле, улеехѳа ишыгъ хѳады.
ЙаIххъыIл оони багъчеенче хъобху вардына кьондже,
Чил оо са аIфсун хѳаIбхъыI, душманыс гьуву вуджее.
ГьамбазыкIле вард кьаджы аIфсунни хьинее аIйхаIр,

¹ Нуш-гия» – Наврузни оклаке гьаѳийн малгьаIm. («Бургъани гаты»)

Къавджу гъар лечакееенче клябкын хъоол чини заГъаІр.
Хыলেখъа алябтЫ мее, аІфсун хъаІбхъыІна къондже,
ЙикГ аххъы, Аллагъыс джан гъуву гъамаа джад вуджее.
Санкъуни джанас авгъуйн гъаъас аІхы деш зиян,
Мансанкъвее са вардыке эва гъаъы, гъуву джан.
Иммейгъе гъу, вардын ранг баракатме воб чина,
Нукънеенче алябтЫна эб воб инсанааршына.
Гъу – девранни багъын тІетІ, – илмакка мекІвда джамал –
Ахы багъбы кІеченбы, васыд хъихъарас завал.
Клевхе са экІна къайе ваІш къатнани аІршеехъа,
АІршын лагаран хъянбы кІедгъур хъаледжын авхъа.
Къеджен – някІ вод, хияал вод, хыл` цыцІееъэ зараба,
КъаІраІн хайбы илгъечІу, къаледче гын хараба.
Ваз, вергъени ишгъеле, хъора, гъу хыл` цыцІееъэ,
КъоІюб сана кІаар хъееъэ, колгайн аххъахъан хьинне.
Къизлени рангал`на ваз наІхуІбна таІгърыІф гъааъас,
Чин чишде ишыгъ каІдхъыІ, Ибрагъим азмышаъас?²
Фелякын вас дагъ ыІхыІ, гъыІрсыка аххъы кІыры,
Шени хайнни ишгъеенче зулматеехъа гъу хъары.
АкГелнана мыІслаГъаІт къавхъее агар йикГ еке,
Гъини дюн`йейле мана шени дюн`йеехъа хъувке.
Умудыка нагъ клеъэ, аІрзу гъееъэ ки, манчын,
КъоІни рангал`ни къувал`гыргын къеджен гъогъледжын.
Гъини умудбышка гъу чашмышхъайн йикГ гъивадже,
Къияаматни йыгъыл`ыд вакІле чин хайыр къедже.
Дин аххъе, къел`ыс, хылес къувват гъевледжын гъакки,
Ахратни терезюгее илхъечІес йыгъын чеки.
Са динна дерд цыцІавъээ, нурулхъа цыцІахъа ааІс,
ЙикГ хъигъечІес тореенче, дердбы йикГ ел гъиханас.
Гъу гын ЧИйе аххъасва, къеджен, геедуд джан айгъе,
Гъу дин Низамийс хъеле, алеетІе вас гын ЧИйе.

*Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа саакІал гъавъуна
Валегъ Гъамзат.*

² Бейтна маІзмун Куръанни «АІл-АІнъам» суурайни 77-ъэсди аайейке алябтЫ воб. Манкъвее (Ибрагъимее) хъигъевчІуна ваз къавджу, эйгъен: «Гъина йизда Аллагъ вор!» Мана кІеочийле хъийгъаме манкъвее (Ибрагъимее) эйгъен: «Йизди Аллагъее зы хъобкийни йаІххъыІлхъа гидявгъее, зы йаІхъ азмышувхъайни инсанааршына са ихъес». КъоІни рангал`ын къува – Хаймий йыгънана гъини дюн`йейлна йыгъна ыІмыр.

ЖыИдим

КъыИдим хъады, йызын аххъы гъар сура.
Сувабышда вукIул` хъувхъа джагвара.
Йыз болда, мык йаIххъаI, быранбы аъы,
Ушаршед эле ман гозет гъаъы.

Къелбышыл` канкибы, хизакбы хыле,
Нурын шоIгле гъуву, шадвал`ын улее.
Йызыке алиъы джос Шахта баба,
Тамашейлхъа сабы гыргына уба.

Едий дек` иляакы, гуянмишоохъе;
НаIхуIбий йызыке джанавар воохъе.
Гагъ суIваI, гагъыб сё йызыке гъавъу,
Обзурва, ишике джо хыл` цыцIдявъу.

КъаъадакIва хааIнче мыккын хаIнебы,
БаIмбаIкий никнеке гъаъийн тенебы.
Гумушелхъа сийкIал шагъарбы, хиваар.
КъыИдимын кIыреехъа хъаIбаIххъаI хабар.

Гол`быйи дамабы аххъы мыкбыше.
Чолбыше джагваран суфра гъеъэшце.
Ушаршыс чике деш кIыреехъана,
Са гъехва, мансанкъвее аххъаххъа мана.

ЁлкIайни цIабыше гъагва ваIш ыIбраIт.
Чика сана хошба джона гъар саIгаIт.
Чик авуд авееке джос падаркIабы:
Машынбы, кIукIлабы, дискIбы, лодкIабы.

КIыреехъа джад деш вод джос йыгъбы мыкIан.
Йызыл` джарга гихыI, гъоокIа авайкIан.
Са гъавуле хъалес джолхъа Тезе сен,
АIрзубы быкырхъес йикIее джо эйгъен.

Кыдмийни халмийна дая-дая

Явашда йыз илийлар,
Чийел оо гъаа нуклар,
Вазыл` оо вод халнебы хааI.
Къалийхье гъу, тIетI бала,
МыкIаал`ын хъидгъыр гъала
СаIъаIтыныд аIкъраIб деш ааI.

КъалядкIу бобр, сёбы,
Балканар гаIмрее сады,
Сана-санчыс гъеле нафас.
Къалийхье, йизда маляк,
Един уфтан чигалык,
АIрзу гъаа уюттун някI вас.

КыIдмийн къад гъаа тIуфан,
Йызыке абчы ёргъан,
ГъаIыванааршын гойбы ооIад.
Къалийхье, йизда умуд,
Йыгъын гыргын палтарыд
Къалидхъу вод дахылееIад.

Краватыл` оо юххъан,
Юваарыд акъва гёдхъан
ЧолееIад аIпсаIлеедхъа.
МаIччаIреерий цыкыйбы,
Къаджыраарий къыIйебы
ЧалагееIад саакитеедхъа.

Гыргын шен игрушкIабы,
КъуIваIнан шен мишкIабы
Севканмышхъа пешпик авуд.
КъалядкIу каньки, хизак.
Гядхе улепбы, миджаг,
Гъала ки, шамыхъа ца вод.

Хыл` къидийшу рооц оокка,
Халне хааIнче иляака,
Къулеле воб къавшу перда.

Дешуд ацIа вазыкIле,
Шаваана эгъес закIле
Юххъан хъооIйе шас зарада?

Аллагъ аххъы йикIееIар,
Къалийхье, йызын джигар.
НикIее сееIа падаркIа, пай.
Ед` гъамбаше вор вака,
ЙикIеени аIрзубышка.
Къалийхье, бала, дая-дая.

*Шеирби урусни мизейле йыхъ-сумылхъа сакIал гъаIына –
Валегъ Гъамзат.*

Дарманын алабы ва мейвабы

КУКООТ

Кукоот йишди сувабышее геед алаа. Манчике джурбаджур этирбы гъаанкъа истифаада гъаа, ва одхъанни карбыше-ехъад илеккан. Йишди йыхъбыше, хекыд аликкы, кукоотун чин джад гырцбыд гъаанбы. Манчын бытагъбы яргагъбышкайи тлетГ бышка сана чей хъинне демлемишагъас ээхъенбы. Кукоотни эфирни кышшыке косметикее сапынбы, помаадабы, крембы, силибышын пастабы гъагъас истифаада гъаан. Ман гъамыд са декоратив тлетГ хъинее, гъамыд хошун эвава хайбышди оГгеейыд эзан.

Кукоот геед гыранын дарманын ала вод. Гъала аваала-замаанайле ман, нейинки инсанна джанана сагъваала, гъаИтдаа манкъуна ымыр гъивааджен, илягъийке хъадийн са аланий гыИсаб гъаа. Манчике дезинфекция гъаан, джанеена къурт геокан дарманбыд гъаанбы. Радикулитнани инсанааршыни йыккъаИл оохъа айтыл, чике дарман гъааа. Одхъунийн кар эрмишагъас манче геед кумаг гъаа. Манчына ванна ревматизмайс, радикулитис, къеквал оо гъудгъарайнанкъаИ, ыкларни къаттарбышыс ва эзелебышыс хайырыка воб. Кукоот тлетГ ачмышхъайнкъаИ сагъас ыккан. Ман колгеегъад, гъава ыгъвийкарни, ачыхни джигее хъехъвагъас ыккан. Кукоот нам дешди, гъава ыгъвийкарни джигее къоИлле сenna гъиваджес ээхъен.

МЕКЪРАВ

Мекъравын тлетГ чини яргагъбышле экида ачмышехъе. Йишди сувабышее ман ала геед еймишхъа вод. Мекъравна яргагъ авгъанче джагъараба, оогъанче кИатылба воохъе. Дарман гъаагъасди мее юхъан манчын яргагъбы сагъанбы ва сушилкИабышее 40-50 дараджа къуИмааИлее хъеххъвагъанбы.

Мекърав гъар джура кИоссайна югна дарман воб. Чейеехъа ман кИягийнкъаИ, кИосса хиледже сибык хъоохъе. Мана гъамыб бронхитна, астмайна (гъафылдамышхъайна), ларингитна (быгъаз харабувхъайна) дарман воб. Анджах манчыни тлетГ бышке, чичихъад хъигъна, 4-6 гъаИфтайле геед истифаада гъагъас ыккан деш. Манче организммайс зиян гъелес мумкум вобна.

ЕДНИ МИЗЕЙНА ЖЪОЩЕ

АЛИФБА

ГьаГрфбы – Дж, Е, Ё, Ж, З, И.

Дж

КѠаарни **дж**уджейн **дж**амеенче
ХѠабы одхѠун **джы**ѠхааѠн **дж**ем.
Са кѠушний чин **джа**гварда,
КѠаар хѠыхѠа кѠабгѠы «крем».

Е

Енотын балабышка,
Емишбыйи **еш** савѠу.
Емишбы чише одхѠун,
Ешиб йыкѠеехѠа кѠявѠу.

Ё

КѠыѠдимына аквейѠаб **сё**,
ЁргѠан абчы кѠилѠоухѠа.
ЁкѠубле ваз диетайл,
ХѠувхѠес вуккан **ё**ххара.

Ж

АѠрдаѠвайни гара**ж**ее,
Вод ёкѠулле **ж**игулий.
ИдааѠ са **ж**игулеехѠа,
Лап **дж**ад хѠыхѠава хылий.

З

Зака сана **з**алеехѠа,
Йишда кѠоѠбле **з**ер абы.
Зилетис пылбы дешва,
КѠассирее аххѠы **г**язы.

И

ИтѠаарийн алившу тезе **г**итара,
ГибгѠылна **и**юттуба хѠаѠбаѠххѠаѠ маѠгѠний.
Анджах кѠансертеехѠа са **д**жар **и**тѠяры,
КѠавѠжуйнкѠаѠ гѠоокѠана вухѠай **и**тѠаарий.

ENGLISH CLUB

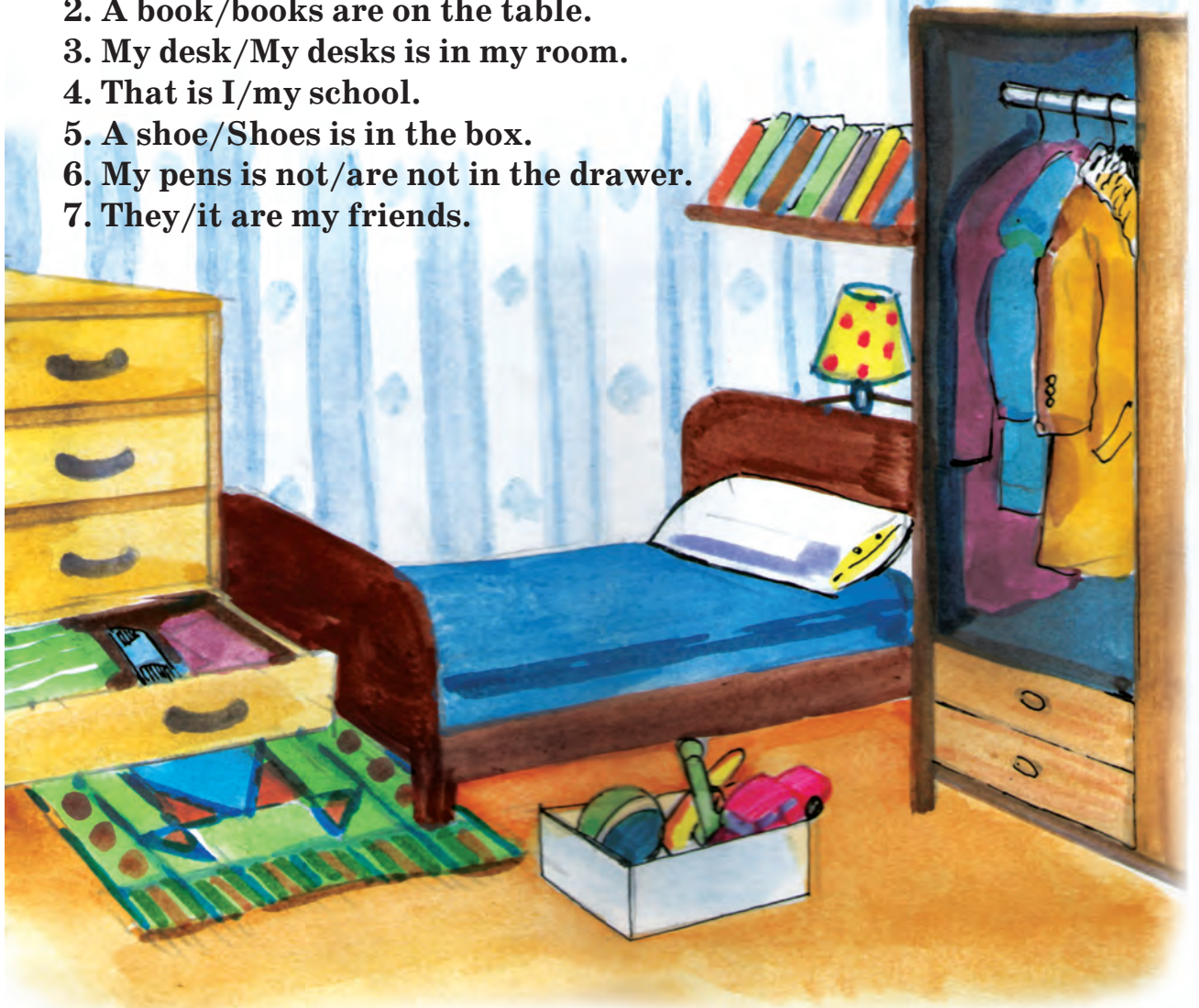
*Авубни текстихъа иляакы, вушди утагъни гъаІкГее юшан гъееъэ.
Текст йишди мизелхъа саакІал гъееъэ,*

MY ROOM

**This is my room.
My books are on the shelf.
My toys are in the toy box.
My pillow is on the bed.
My clothes are in the closet.
My socks are in the drawer.
The boxes are under the bed.**

Хъодкуйни джувабни авгъанче хатІ цыщІаъэ.

- 1. This is/are our classroom.**
- 2. A book/books are on the table.**
- 3. My desk/My desks is in my room.**
- 4. That is I/my school.**
- 5. A shoe/Shoes is in the box.**
- 6. My pens is not/are not in the drawer.**
- 7. They/it are my friends.**

ТАПМАДЖЕБЫ

Кыреехъа хъады мее сес,
Там аахва баҭҭаҭр хъеебхъес.
Няхъайи мана гуҭвхуҭ,
Ман джига гъеле шиллейс.

Хьинел ооҭад къадайхъван,
Балугъарше идёйхъан.
Мыкҭан кыҭдим ыккыйкан,
Гъехва къаджийнкъаҭ юхъан.

Къанатбы вод, илеха,
Тетҭҭбышыл` оохъа геха.
Аххъас делес хъеебхъа мее,
Ушахааршыле гъехва.

Къыҭбыҭна сандукъ,
Абгъанче бамбук.
Хъавъу лец- лецна,
Обхъан кыҭдимына.

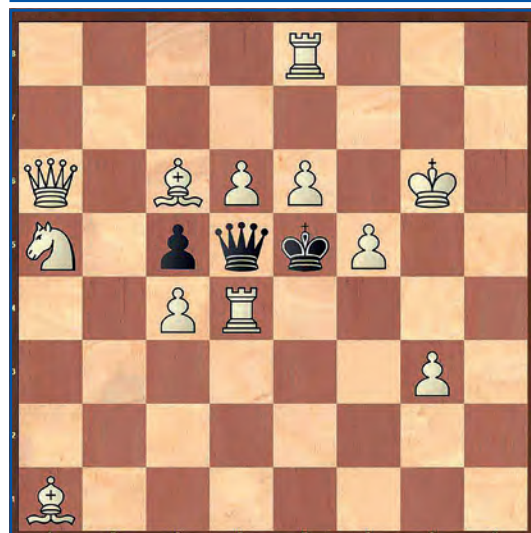
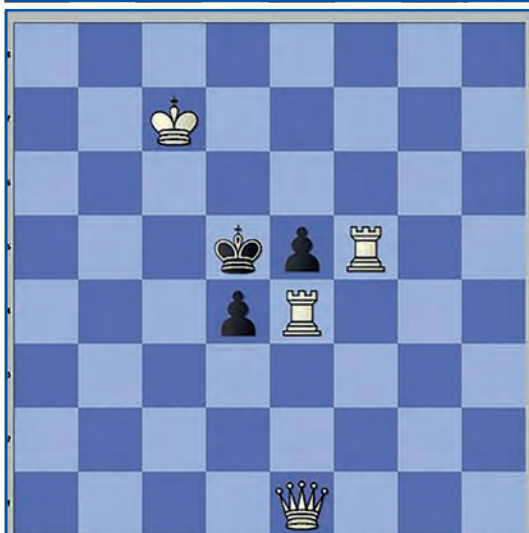
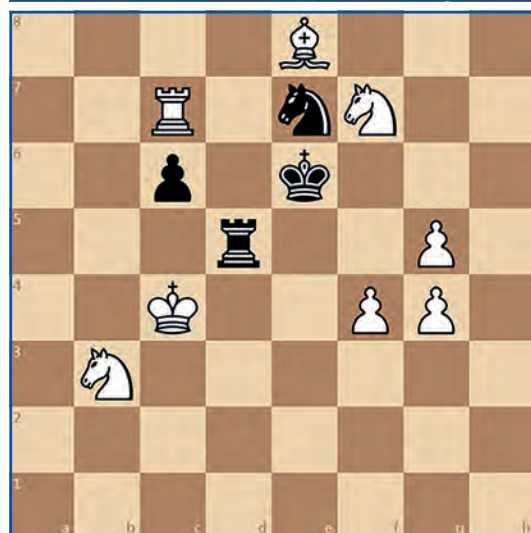
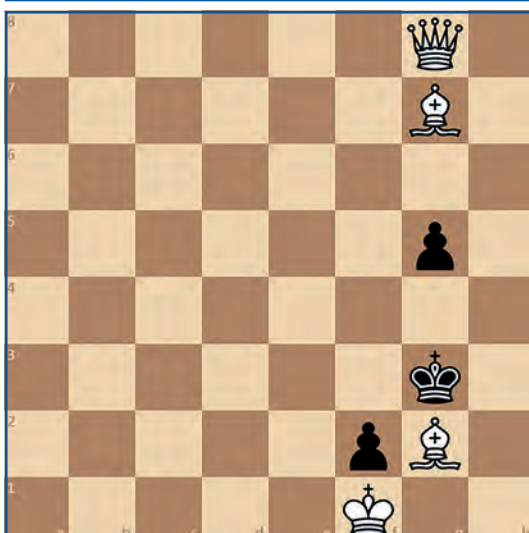
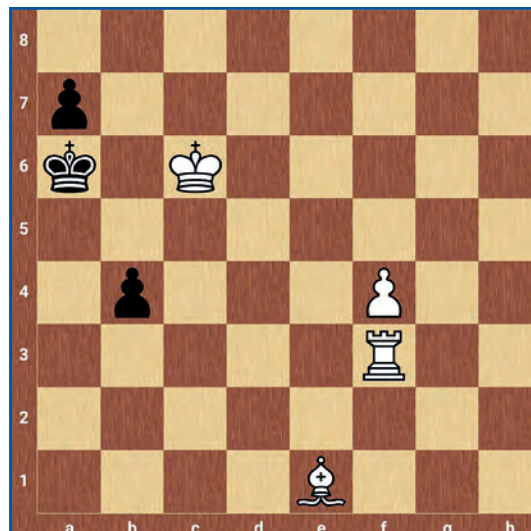
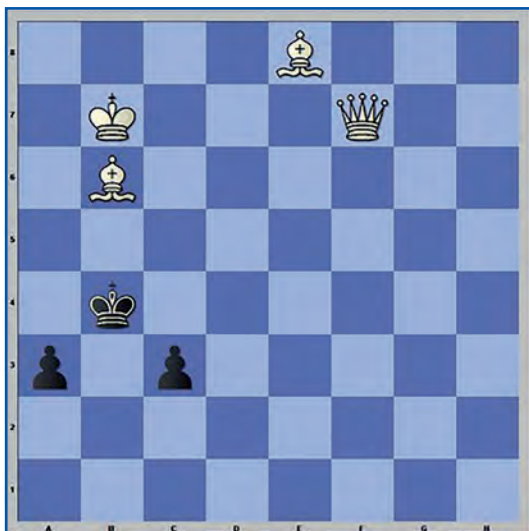

Гъам хылийда, гъам йыҭкъда,
Танбалда деш, вод эҭда.
Къуҭвалнани чҭийел кҭяйкҭан,
Демырбышыл` оо айкҭан.

ШАГМАТЫН КЛУБ

КъоИни хоее мат гьезэ

Кроссворд

ООГЪАНЧЕ АВХЪА:

1. Къыдимиына, Тезе сен ичIес са уIлджуIм меена вахт авху мее, оюнджахбышка ва зарбышка сана мана ивийкIан. 2. Къыдимиына манчыка сана мыккыл` ва йызыл` оо гьиддивийгIан. 3. Гьыргынкъус мана аIизба воб. 5. Мусигийн аалет. 6. Дарсее чил гивийгIар. 8. Колбышее воохъена, хек мее кIинна шитI. 9. КъыIл, къыIдим шака сана воохъена шитI. 13. Чин хаан, дахайн айван аххъаххъа.

СОЛУЛЕ САГЪЫЛХЪА:

2. Инсан ешемишехъен джига. 4. Чика сана къум, къайе, карпыч гъаххъа. 6. Аютхыйн гьоIгъаIна, геб халбна хоче. 7. Чика сана балугъаар аххъаххъа. 9. Маа ушахаарше савад аляатIа. 10. Ичийн ду. 11. Чика сана бутулкIеехъа хъ`ян, няк кIяагъа. 12. Сенна энке мыкIана фасил

РЕБУСЫ

+

Л

+

ЛЛ

+

Л

+

ГЫЛ

+

К

+

ЛАЙ

Соколенок

Лачын

6/2020

ноябрь – декабрь

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:

Министерство информатизации, связи и массовых коммуникаций Республики Дагестан.

Регистрационный номер

серия ПИ №ТУ05-00413 от 22.04.2019 г. выдан управлением Роскомнадзора по Республике Дагестан.

Издается с января 1980 г.

Руководитель – главный редактор

М.М. Ахмедов

Редколлегия:

В. Гамзаев (редактор)
Ш. Бабаева
А. Дадашев
А. Исмаилов (зам. гл. редактора)
Х. Назирова
Аб. Омаров
К. Омаханов
К. Шамхалов

Художественный редактор З. Даганов

Технический редактор Т. Лузина

Художник номера З. Даганов

Формат 60x84 1/8.
Бумага офсетная.
Уч. изд. л. 3,09.
Уч. печ. лист 3,26.

Выход в свет 07.12.2020 г.
Тираж 235 экз.
Заказ № 789.

Типография:

ООО «Издательство «Феникс-пресс».

Адрес типографии:

367018, РД, г. Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и издатель:

Государственное бюджетное учреждение Республики Дагестан «Редакция республиканских литературных журналов «Соколенок» и «Литературный Дагестан».

Адрес редакции и издателя:

367000, РД, г. Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Электронный адрес редакции:

litdag@mail.ru

Цахурский язык.

Индекс: на год - 78438,
на полугодие - 73888.

Цена свободная